Estanys temporanis mediterranis, refugis de biodiversitat a conservar

Jordi Compte[1,2], Anna Badosa[1], Dani Boix[2], Lluís Benejam[1], Sandra Brucet[1]
[1] Grup d'Ecologia Aquàtica, Universitat de Vic-Universitat Central de Catalunya
[2] GRECO. Institut d'Ecologia Aquàtica, Universitat de Girona
Contacte: jordi.compte@uvic.cat

Estanys temporanis mediterranis

Ecosistemes **singulars** amb una **elevada biodiversitat**

Important per la **reproducció d'amfibis**. L'alternança de períodes secs i inundats fa que els peixos no hi siguin presents i permet als amfibis tenir punts d'aigua amb poca depredació per reproduir-se

Hàbitats prioritaris per la directiva Europea d'Hàbitats

ALTA VULNERABILITAT

Sobrepastoreig

Alta freqüentació

Canvi climàtic

Soterrament

Sobrextracció d'aigua

Desaparició a un ritme alarmant

Informació dispersa i de difícil accés

No existeix un catàleg d'estanys temporanis a Catalunya

→ Dificulta la conservació i gestió

Objectiu del projecte: Crear eines en base a la informació que es disposa que ajudin a la conservació i gestió dels estanys temporanis de Catalunya.

Exemple de restauració

Sa Planassa

Problemàtica

Estany temporani amb presència de bestiar al seu interior quan hi ha aigua

↓

Eutròfia

Accions de restauració

Instal·lació d'una tanca al seu voltant i un abeurador al seu costat per evitar que el bestiar hi accedeixi

Itinerari wikiloc

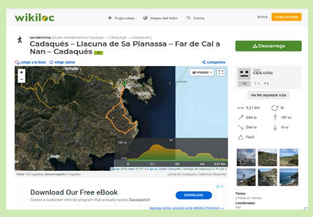

Objectius

Millorar la qualitat de l'aigua de l'estany

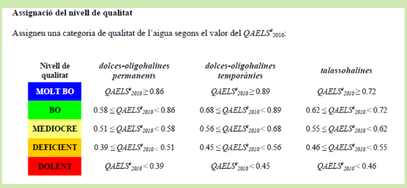

Assignació del nivell de qualitat

Assigneu una categoria de qualitat de l'aigua segons el valor del $QAELS^{e}_{2010}$:

Nivell de qualitat	*dolces-oligohalines permanents*	*dolces-oligohalines temporànies*	*talassohalines*
MOLT BO	$QAELS^{e}_{2010} \geq 0.86$	$QAELS^{e}_{2010} \geq 0.89$	$QAELS^{e}_{2010} \geq 0.72$
BO	$0.58 \leq QAELS^{e}_{2010} < 0.86$	$0.68 \leq QAELS^{e}_{2010} < 0.89$	$0.62 \leq QAELS^{e}_{2010} < 0.72$
MEDIOCRE	$0.51 \leq QAELS^{e}_{2010} < 0.58$	$0.56 \leq QAELS^{e}_{2010} < 0.68$	$0.55 \leq QAELS^{e}_{2010} < 0.62$
DEFICIENT	$0.39 \leq QAELS^{e}_{2010} < 0.51$	$0.45 \leq QAELS^{e}_{2010} < 0.56$	$0.46 \leq QAELS^{e}_{2010} < 0.55$
DOLENT	$QAELS^{e}_{2010} < 0.39$	$QAELS^{e}_{2010} < 0.45$	$QAELS^{e}_{2010} < 0.46$

Donar a conèixer l'estany temporani i la seva restauració

Inventari d'estanys temporanis mediterranis de Catalunya

Què considerem un estany temporani mediterrani a Catalunya?

S'han seguit diferents criteris utilitzats en altres estudis similars o en diferents convenis internacionals i directives europees (Alonso, 1998; Boix et al., 2004; Grillas 2004; Camacho et al., 2009; Boix et al., 2016; tractat RAMSAR; Directiva Hàbitats (Directiva europea 92/43/CEE)):

- La hidrologia depèn de la meteorologia
- Règim d'inundació amb alternança de períodes inundats i secs de forma intermitent o estacional
- Durada de l'hidroperíode suficientment llarg per poder-se establir una comunitat aquàtica específica (>1mes)
- Durada del període de sequera superior a un mes
- Contorn definit
- Zona de clima mediterrani (pluviometria de 275-900 l/m^2 concentrada a la primavera i tardor; i hiverns suaus). (<800 metres d'alçada a Catalunya)
- Fondària inferior a 3 metres
- No estar en contacte amb altres masses d'aigua permanents

Inventari

- Obert amb format web
- Informació sobre:
  - Localització, climatologia i geomorfologia
  - Estat de conservació i qualitat de l'aigua
  - Espècies protegides i invasores
  - Règim de protecció
- 60 estanys inventariats provisionalment
- 32 estats de conservació recopilats (5 molt bons, 16 bons i 11 de mediocres)
- 39 estanys amb algun sistema de protecció
- 29 estanys amb algun Hàbitat d'Interès Comunitari
- 72 espècies protegides i 4 d'invasores citades
- >200 estanys potencials per inventariar
- Web en fase de proves

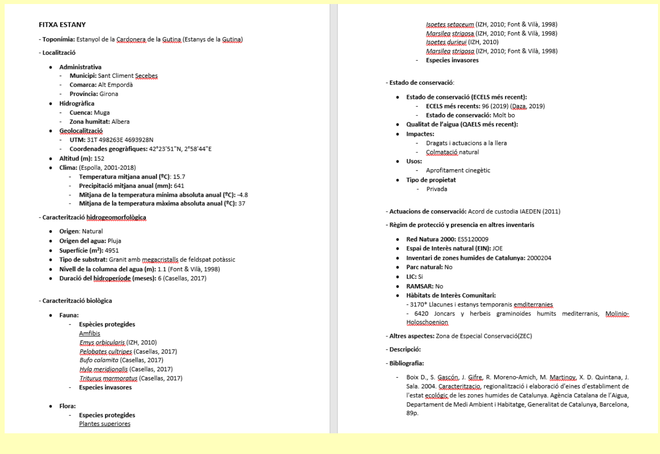

FITXA ESTANY

- **Toponímia:** Estanyol de la Cardonera de la Gutina (Estanys de la Gutina)
- **Localització**
  - **Administrativa**
    - **Municipi:** Sant Climent Secebes
    - **Comarca:** Alt Empordà
    - **Provincia:** Girona
  - **Hidrogràfica**
    - **Conca:** Muga
    - **Zona humitat:** Albera
  - **Geolocalització**
    - **UTM:** 31T 498263E 4693928N
    - **Coordenades geogràfiques:** 42°23'51"N, 2°58'44"E
  - **Altitud (m):** 152
  - **Clima:** (Espolla, 2001-2018)
    - **Temperatura mitjana anual (ºC):** 15.7
    - **Precipitació mitjana anual (mm):** 641
    - **Mitjana de la temperatura mínima absoluta anual (ºC):** -4.8
    - **Mitjana de la temperatura màxima absoluta anual (ºC):** 37
- **Caracterització hidrogeomorfològica**
  - **Origen:** Natural
  - **Origen del aigua:** Pluja
  - **Superficie (m²):** 4951
  - **Tipo de substrat:** Granit amb megacristalls de feldspat potàssic
  - **Nivell de la columna del agua (m):** 1.1 (Font & Vilà, 1998)
  - **Duració del hidroperiode (meses):** 6 (Casellas, 2017)
- **Caracterització biològica**
  - **Fauna:**
    - **Espècies protegides**
      Amfibis
      Emys orbicularis (IZH, 2010)
      Pelobates cultripes (Casellas, 2017)
      Bufo calamita (Casellas, 2017)
      Hyla meridionalis (Casellas, 2017)
      Triturus marmoratus (Casellas, 2017)
    - **Especies invasores**
  - **Flora:**
    - **Especies protegides**
      Plantes superiores

Isoetes setaceum (IZH, 2010; Font & Vilà, 1998)
Marsilea strigosa (IZH, 2010; Font & Vilà, 1998)
Isoetes durieui (IZH, 2010)
Marsilea strigosa (IZH, 2010; Font & Vilà, 1998)
- **Especies invasores**

- **Estado de conservació:**
  - **Estado de conservació (ECELS més recent):**
    - **ECELS més recents:** 96 (2019) (Oleza, 2019)
    - **Estado de conservació:** Molt bo
  - **Qualitat de l'aigua (QAELS més recent):**
  - **Impactes:**
    - Dragats i actuacions a la llera
      Colmatació natural
  - **Usos:**
    - Aprofitament cinegètic
  - **Tipo de propietat**
    - Privada

- **Actuacions de conservació:** Acord de custodia IAEDEN (2011)
- **Règim de protecció y presencia en altres inventaris**
  - **Red Natura 2000:** ES5120009
  - **Espai de interès natural (EIN):** IOE
  - **Inventari de zones humides de Catalunya:** 2000204
  - **Parc natural:** No
  - **LIC:** SI
  - **RAMSAR:** No
  - **Hàbitats de Interès Comunitari:**
    - 3170* Llacunes i estanys temporanis amditerranies
    - 6420 Joncars y herbeis graminoides humits mediterranis, Molinio-Holoschoenion
- **Altres aspectes:** Zona de Especial Conservació(ZEC)
- **Descripció:**
- **Bibliografia:**
  - Boix D., S. Gascón, J. Gifre, R. Moreno-Amich, M. Martinoy, X. D. Quintana, J. Sala 2004. Caracterització, regionalització i elaboració d'eines d'establiment de l'estat ecològic de les zones humides de Catalunya. Agència Catalana de l'Aigua, Departament de Medi Ambient i Habitatge, Generalitat de Catalunya, Barcelona, 89p.

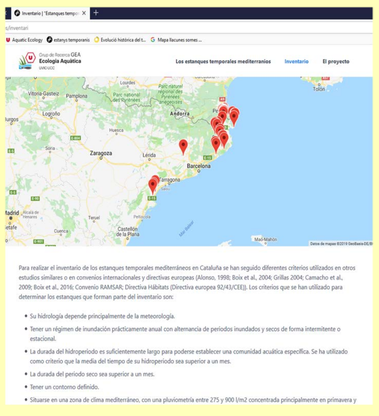

www.estanystemporanis.org

Grup de Recerca GEA Ecologia Aquàtica UVIC·UCC
UVIC UNIVERSITAT DE VIC UNIVERSITAT CENTRAL DE CATALUNYA

Amb el suport de:
GOBIERNO DE ESPAÑA MINISTERIO PARA LA TRANSICIÓN ECOLÓGICA
Fundación Biodiversidad